

ZAMIAST KOMUNIKACYJNEGO WĘZŁA - ZESPÓŁ MIEJSKI

Charakterystyka obszaru i opracowań konkursowych

Plac Społeczny we Wrocławiu stanowi przykład wyjątkowo źle zagospodarowanej przestrzeni w samym centrum wielkiego miasta. Od wielu lat jest to pusty teren, na którym dominują dwie estakady. Urbanisci lat 70. patrzyli na miasto z rozmachem godnym Niemayera czy Le Corbusiera, nie wahali się podjąć decyzji wyburzenia zachowanej jeszcze po wojnie zabudowy kwartałowej i proponować rozwiązania odpowiednie dla miasta przyszłości. Niestety, ówczesne warunki ciągłego niedoboru spowodowały, że budowa estakad ślimaczyła się latami, a jakość ich wykonania jest dosłownym odbiciem możliwości socjalistycznej gospodarki.

Północno-wschodnie krawędzie przestrzeni placu wzdłuż łuku koryta Odry i Oławy tworzą gmach Urzędu Wojewódzkiego i zabudowa wzdłuż ulicy Mazowieckiej. Od strony zachodniej plac zamyka ceglany budynek Poczty Głównej i Park Słowackiego. W południowej części jedyne budynki to otoczony zielenią kościół św. Maurycyego i samotny budynek Wojewódzkiej Przychodni Zdrowia.

Plac Społeczny od wielu lat jest martwy, z rzadka ożywia się, gdy zatrzymują się na nim jarmarczne wędrownie lunaparki. Na co dzień jest świadkiem przejazdu tysięcy samochodów, co tworzy niemalże surrealistyczną scenę, szczególnie, kiedy samochody ciężarowe na estakadach stoją zatrzymane w korkach. Dwa lata temu na podporach estakad pojawiły się efektowne murale, tworząc abstrakcyjny salon sztuki z przestrzeni czekającej na zagładę.

Dla terenu objętego konkursem, którego wyniki prezentujemy dalej, opracowano parę projektów w latach 70. i osiemdziesiątych. Na początku lat 90. poszukiwano nowych rozwiązań dla placu w ramach polsko-holenderskich warsztatów projektowych. Wtedy

też pojawiły się głosy, że być może estakady nie są najlepszym rozwiązaniem dla tego miejsca. Jednocześnie prof. Tadeusz Zipser, w opracowaniu dotyczącym rozwoju układu komunikacyjnego miasta, zaproponował wybudowanie dodatkowych dwóch estakad. Na początku tego wieku, mimo krytyki odnoszącej się do braku planów zagospodarowania całości placu, miasto rozpięło konkurs na nową siedzibę władz miasta, która miałaby stanąć przy lub na ulicy Mazowieckiej. Nagrodzony projekt pozostał na papierze.

Planowany początkowo na koniec bieżącego roku konkurs na koncepcję zagospodarowania placu nieoczekiwanie rozpisano wiosną. Powodem przyspieszenia prawdopodobnie było pojawienie się inwestorów zainteresowanych terenami leżącymi na styku z placem. Między ulicą Traugutta a rzeką Oławą ma powstać zespół zabudowy z dwoma wieżowcami, za budynkiem Poczty Głównej pięciogwiazdkowy hotel Hilton, a przy ulicy Traugutta Akademia Sztuk Pięknych planuje rozbudowę swojego budynku. Pierwsze dwie inwestycje projektowane są przez biuro Gottesman Szmelcman Architecture Sarl (biuro to jest właśnie laureatem i nagrody w konkursie na zagospodarowanie placu). Można przy tym dodać, że o ile miękka, atrakcyjna forma hotelu raczej się podoba, to wieżowce, a szczególnie ich lokalizacja, budzą kontrowersje. Natomiast rozbudowa ASP będzie prowadzona w oparciu o rozstrzygnięty równolegle konkurs, którego wynikiem jest bardzo dobry projekt.

Organizatorzy konkursu założyli, że jego celem jest określenie zasad ukształtowania funkcjonalno-przestrzennego obszaru placu Społecznego, które ma doprowadzić do powstania tu zespołu zabudowy i zagospodarowania o najwyższych walorach

urbanistyczno-architektonicznych oraz sprawnie funkcjonującego układu komunikacyjnego. Zadanie postawione przed uczestnikami było wyjątkowo trudne. Punkt ciężkości został postawiony na to, jak przetransponować obecną główną funkcję placu – węzła komunikacyjnego – w funkcję atrakcyjnego zespołu miejskiego i jednocześnie jak oddać tę przestrzeń jego użytkownikom – mieszkańcom miasta.

Konkurs cieszył się znacznym zainteresowaniem, wpłynęło nań 27 prac konkursowych, wśród których można wyróżnić cztery grupy podejść projektowych.

Pierwszą grupę stanowią prace, które można scharakteryzować jako próbę przywrócenia wielofunkcyjnej tkanki miejskiej, powiązanej z otaczającymi ją terenami. Większość prac z tej grupy

Plac Społeczny jako węzeł komunikacyjny – stan obecny.

zapropowała strukturę zabudowy złożoną z kwartałów. Projekty przyniosły różne, nawet skrajne propozycje, od dużych, otwartych kwartałów, wzorowanych na XX-wiecznych modernistycznych blokach zabudowy (takie rozwiązania przynosiła praca nr 25, uhonorowana I nagrodą i wyróżniona praca nr 22), poprzez kwartały o wielkości i charakterze zbliżonym do zabudowy XIX-wiecznej (co widać w pracy nr 27, nagrodzonej II nagrodą i w pracy nr 23), aż po propozycję intensywnej zabudowy miejskiej (zapropowanej w pracy nr 35, która otrzymała III nagrodę).

Prace z drugiej grupy koncentrowały swoją uwagę na wykreowaniu na terenie placu dominujących, niezależnych kompleksów zabudowy z przewagą funkcji biurowo-usługowych. Zapropowano w nich centralne kompozycje, skupione wokół pojedynczych, bardzo wysokich wieżowców (w pracach nr 29 i 32), bądź zgrupowania budynków wysokich (w pracach nr 21, 30, 33 i 34).

W grupie trzeciej można by umieścić prace, które proponowały zwarte struktury zabudowy, zaprojektowane jako jednorodne pod względem kompozycji i formy całości (w wyróżnionej pracy nr 18 i w pracach nr 14 i 17). Ich autorzy potraktowali projektowaną zabudowę placu tak, jakby była jednym budynkiem, zaprojektowanym i realizowanym od jednego rzutu.

Grupa czwarta to prace, w których zaproponowano duży udział zieleni i terenów otwartych jako przedłużenie Parku Słowackiego (w pracach nr 20, 26 i 31). Do tej grupy można również zakwalifikować prace, których założenia negowały intensywne zabudowywanie projektowanego terenu (jak w pracy nr 37), bądź jakąkolwiek zabudowę, a jedynie proponowały nową, bardziej atrakcyjną aranżację istniejącego układu, łącznie z zachowaniem istniejących estakad (w pracy nr 28).

W trakcie przewodu konkursowego jury stanęło zdecydowanie na stanowisku, że nie należy lokalizować na placu Społecznym nowego centrum, o wielkoskalowej zabudowie. Większość sędziów była zgodna przy tym co do tego, że ten rejon miasta powinien stać się żywą, wielofunkcyjną tkanką miejską, w której w dużym stopniu będzie reprezentowana zabudowa mieszkaniowa. Sporna natomiast okazała się kwestia charakteru zabudowy i wynikające z tego sposobie przeprowadzenia ruchu z Mostu Grunwaldzkiego w kierunku Starego Miasta. Autorzy pracy nr 25 (nagrodzonej najwyższą nagrodą) zdecydowanie zamknęli ten kierunek, kończąc go nie najlepszym placem. Praca nr 27 (nagrodzona II nagrodą) zaproponowała zdrzewioną aleję prowadzoną w osi mostu. Ostateczny wybór podzielił jury na dwie równe części (o wyborze 1 nagrody zdecydował głos Przewodniczącego Sądu).

Poza kluczowymi rozstrzygnięciami sądu sędziowie zwracali również uwagę na konieczność właściwego powiązania projektowanego obszaru ciągami pieszymi ze Starym Miastem, otwarcia na pobliską Odrę oraz połączenie z nowym Kampusem Politech-

Stacja techniczna estakad budzi duże zastrzeżenia.

niki Wrocławskiej przy ulicy Na Grobli i z terenem pomiędzy ul. Traugutta a rzeką Oławą.

Bardzo ważnym, równorzędnym aspektem oceny zaproponowanych w pracach konkursowych układów urbanistyczno-architektonicznych były także oceny rozwiązań układu komunikacyjnego. Władze miasta dążą tu do zmniejszenia rangi ulicy Kazimierza Wielkiego (tzw. trasy W-Z, odcinającej Stare Miasto od strony południowej), a tym samym zakładają prowadzenie ruchu kołowego z mostów Pokoju i Grunwaldzkiego w kierunku ulicy Pułaskiego. Konkurs przyniósł wiele możliwości rozwiązania tych założeń – od dużych skrzyżowań naziemnych, poprzez duże ronda do propozycji podziemnych tras w postaci długich tuneli, nawet pod korytem Odry. Jury zdecydowanie odcięło się od propozycji, w których układ komunikacji dominowałby nad przestrzeniami publicznymi. Za sprawny i czytelny układ drogowy i za analizy ruchowe wyróżniono prace nr 13 i 15.

Ponieważ konkurs był konkursem ideowym, nie pojawiły się zbyt kontrowersje, co do rozstrzygnięć, jakie postanowił Sąd Konkursowy. Niewątpliwą wartością konkursu jest to, że w przeciwieństwie do poprzednich rozstrzygnięć o przyszłości dużych fragmentów miasta (np. Centrum Południowego), zapoczątkował on prawdziwą dyskusję o tym, co stanie się z placem Społecznym. Jury wspólnie wypracowało wytyczne pokonkursowe, które będą decydujące dla Biura Rozwoju Wrocławia w przygotowaniu planu miejscowego.

Dyskusja pokonkursowa, połączona z trzecią edycją organizowanej przez wrocławski oddział SARP debaty „Wrocław – miasto, które będzie...”, była konstruktywna i w zasadzie potwierdziła wnioski wypracowane przez jury konkursu. Duże zainteresowanie tematem placu Społecznego, z jednej strony, pokazuje znaczenie tego miejsca dla miasta i jego mieszkańców, a z drugiej strony, duże ich zaangażowanie i troskę o znalezienie najlepszych idei dla zagospodarowania tego bardzo ważnego fragmentu centrum Wrocławia. Konkurs i dyskusja nad jego wynikami stworzyły atmosferę zaufania, którego, miejmy nadzieję, władze miasta nie zawiodą.

Dariusz Dziubiński

Nagrody i wyróżnienia - opinie jury

Sąd konkursowy w składzie: Rafał Dutkiewicz, prezydent Wrocławia, Dariusz Dziubiński, architekt, SARP-Wrocław (sędzia referent), Marian Fikus, architekt, Poznań (przewodniczący II fazy konkursu), Piotr Foczyński, Architekt Miasta, Wrocław, Adam Grehl, wiceprezydent Wrocławia, Andrzej Nędzi, specjalista ds. komunikacji, Wrocław, Tomasz Ossowicz, Urbanista Miasta, Wrocław (przewodniczący I fazy konkursu), Marek Piskorski, urbanista, TUP-Gdańsk, Stefan Scholz, architekt, Berlin, Włodzimierz Szostek, urbanista TUP-Wrocław, Marek Żabiński, specjalista ds. komunikacji, Wrocław, przyznał następujące nagrody i wyróżnienia.

I nagroda (w wysokości 30 tys. zł) – praca (nr konkursowy 25) pracowni Gottesman Szmelcman Architecture Sarl w składzie Ami Szmelcman, Asaf Gottesman, Danny Rozen, Inbar Idan, Ronen Givati, Boaz Ram, Łukasz Czystoch otrzymuje nagrodę za koncepcję zrównoważonego kształtowania przestrzeni miejskiej, elegancko i harmonijnie wpisującej nowe struktury w otaczającą tkankę miasta.

Wysokie walory kompozycji przestrzennej zostały uzyskane przy użyciu klasycznych elementów kształtujących miasto: kwartałów zabudowy i wiążących je przestrzeni publicznych – alei, ulic, placów, bulwarów, ciągów zieleni. Zaprojektowana struktura zabudowy, utrzymana w gabarytach otaczającej tkanki miejskiej, została podbudowana różnorodnymi sekwencjami funkcjonalnymi i znaczeniowymi (zielony bulwar, żywe Muzeum architektury, pasmo zróżnicowanych form architektury, strefa historycznej przestrzeni urbanistycznej, strefa gęstej zabudowy mieszkaniowej, integracja miasteczka uniwersyteckiego) tworząc atrakcyjną ofertę programową.

Propozycja włączenia do nadbrzeżnego pasma obiektów publicznych, kwartału zabudowy akademickiej, z otwarciem na wodę rzeki może stać się składnikiem wzbogacającym strukturę

Praca nr 25 – I nagroda.

socjo-społeczną obszaru objętego konkursem. Zarys nowego forum akademickiego „przechodzącego” przez wodę zapowiada uzyskanie nowej jakości w sprzężonym układzie przestrzeni publicznych centralnego obszaru miasta. Utrzymanie wysokich walorów kompozycji przestrzennej bez użycia akcentów w formie budynków wysokościowych Sąd Konkursowy uznaje za walor pracy. Mankamentem układu funkcjonalno-przestrzennego są forma i sposób zamknięcia osi Mostu Grunwaldzkiego na kierunku zachodnim. Brak czytelnych wiązań z utworzonego w tym miejscu placu, grupującego strefę mieszkaniową, z sąsiadującymi składnikami struktury miasta – historycznym Centrum i Parkiem Słowackiego – jest wadą utworzonego rusztu przestrzenno-komunikacyjnego. Układ komunikacyjny, przy poprawnym założeniu uspokojenia ruchu w ulicy Kazimierza Wielkiego, nie w pełni konsekwentnie rozwiązuje problem przepływu ruchu na kierunku: Most Pokoju – ul. Pułaskiego. Praca proponuje logiczną kolejność etapowania inwestycji, pożądaną elastyczność realizacji zabudowy i zagospodarowania terenu, przemyślaną ofertę udziału inwestorów niepublicznych w całości przedsięwzięcia.

II nagroda (25 tys. zł) – praca (27) zespołu Maćków Pracownia Projektowa Sp. z o.o. – Zbigniew Maćków, Anna Galas, Eugene Houx, Agata Kowalczyk, Mariusz Maury, Michał Nykiel, Bartłomiej Witwicki, Zuzanna Wojtasiak, Łukasz Kitka, Marcin Hałas otrzymuje nagrodę za odzyskanie przestrzeni miejskiej przez wprowadzenie struktury opartej o tradycyjną formę śródmiejskiego kwartału, dobrze powiązanej przestrzeniami publicznymi.

Przyjęte rozwiązanie zakłada kompozycję opartą na eksponowanej alei prowadzonej od Mostu Grunwaldzkiego, traktując ją jako główny walor kompozycyjny. Projekt konsekwentnie wykorzystuje elementy struktury wprowadzając bardzo czytelnie podział na poszczególne strefy przeznaczenia terenu.

Precyzyjnie rysowane i dobrze zlokalizowane przestrzenie publiczne gwarantują dobre połączenia z otaczającymi kompleksami zabudowy. Gabaryty dobrze nawiązują do otoczenia, szczególnie w bulwarze nadrzecznym, gdzie proponowane punktowo podwyższenia zabudowy są konsekwencją decyzji planistycznych w obszarze ul. Traugutta.

Projekt używa bardzo dobrego warsztatu, nie wchodzi jednak w szczegółowe rozwiązania architektoniczne. Zawiera jedynie, w precyzyjnie określonych i ukształtowanych miejscach, sugestie dla kształtowania dobrej architektury. W tym kontekście duże zastrzeżenia wywołuje agresywna propozycja zabudowy mieszkaniowej w rejonie pl. Wróblewskiego. Wątpliwości budzi także bardzo duża intensywność zabudowy, szczególnie w sąsiedztwie kościoła św. Maurycego. Zaproponowany układ komunikacyjny jest w części podziemnej zbyt rozbudowany i nie podejmuje próby obniżenia natężenia w projektowanym obszarze.

III nagroda (15 tys. zł) – praca (35) zespołu 071 Grupa Projektowa – Maciej Hawrylak, Magdalena Klósek, Joanna Nosal, Natalia Rowińska, Szymon Brzezowski, Maciej Kojan, Paweł Major, Juliusz Erdman, Wojciech Chrzanowski otrzymuje nagrodę za wykreowanie jednorodnej przestrzeni architektoniczno-urbanistycznej o zróżnicowanym charakterze, bazującej na tradycyjnych elementach kształtujących miasto.

Zaproponowane skondensowane „DENSITY” respektuje i wiąże otoczenie zarówno w kierunku wody/rzeki jak i istniejącej zabudowy. Proponowana struktura, z mieszaną funkcją, zapewnia i zachęca do mieszkania i pracy w tym samym miejskim kwartale.

Nowa struktura, z przyjętym podziałem na parcele, umożliwia realizację zabudowy prowadzoną indywidualnie przez różnych inwestorów i architektów.

Negatywnie ocenia się w dowolny sposób zaproponowane akcenty wysokościowe. Projektowana sieć drogowa nie zapewnia przeniesienia, założonych w regulaminie konkursu, wielkości ruchu samochodowego.

Wyróżnienia równorzędne otrzymują:

• **Praca (11) zespołu Exper – Piotr Marciniak, Mariusz Nowak, Wojtek Pasterny, Karim Baaziz**, za stworzenie silnego i wyrazistego miejsca o współczesnym charakterze.

W pracy zwracają uwagę w szczególności:

- bezpośrednie połączenie nabrzeża rzeki z centrum wraz z zaplanowaniem bulwaru nadbrzeżnego,
- uwolnienie przestrzeni od transportu samochodowego o charakterze międzydzielnicowym,

Praca nr 27 – II nagroda.

Praca nr 35 – III nagroda.

– wprowadzenie znacznego udziału funkcji mieszkaniowej, która jest zlokalizowana na wyższych kondygnacjach podczas gdy w parterach znalazły się usługi kultury, rozrywki, handlu i biznesu,

– kontynuację kompozycji budynku Urzędu Wojewódzkiego w zaplanowaniu placów i zabudowy na terenie przed tym gmachem.

Przebieg publiczny tworzący skomplikowany labirynt pomiędzy kwartałami zabudowy może być trudno czytelny dla użytkowników.

Nieprzekonujące są zaproponowane dominanty wysokościowe („grunwaldzkie miecze”), choć oś Mostu Grunwaldzkiego domaga się zamknięcia kompozycyjnego.

Przeprowadzenie transportu samochodowego, tranzytowego względem Placu Społecznego, w formie podziemnego ronda ocenia się negatywnie jako rozwiązanie kosztowne, niedostatecznie przepustowe i niebezpieczne (podziemne skrzyżowania). Korzystnie zaplanowano układ linii tramwajowych na powierzchni terenu, skupiający wszystkie linie w jednym miejscu, dobrze obsługującym nową strukturę.

Praca wyraźnie wskazuje oferty nieruchomości dla inwestorów niepublicznych, choć podziemne rozwiązania transportowe do zrealizowania przez miasto utrudnią (opóźnią) inwestycje prywatne.

• **Praca (18) zespołu P.A. Nova SA – Stanisław Lessaer, Monika Jaśkiewicz, Sebastian Borecki, Grzegorz Krajewski, Jerzy Pocisk-Dobrowolski, Andrzej Ciach** za stworzenie interesującej struktury przestrzennej, z dużym zróżnicowaniem obszarów o indywidualnym wyrazie.

Kompozycja wyróżnia się dużą różnorodnością przestrzenną i funkcjonalną. Autorzy zaproponowali wielkowiejską strukturę

urbanistyczną „wschodniego city” z niesłusznie zminimalizowanym programem mieszkaniowym. Praca przedstawia interesujące scenariusze wyodrębniających się obszarów o indywidualnym wyrazie przestrzennym. Dobrze ukierunkowany na kontakt z rzeką Odry bogaty system przestrzeni publicznych jest znacznie przeskalowany.

Pola realizacji inwestycji stanowią otwartą ofertę dla podmiotów publicznych i prywatnych, ograniczoną komplikacjami wynikającymi z przebiegu podziemnego tunelu.

Układ komunikacyjny niesprawny na kierunku: plac Grunwaldzki – ulica Pułaskiego.

• **Praca (22) zespołu Forum – Maciej Lose, Michał Goncerzewicz** za walory kompozycyjne oraz sprawne i oszczędne rozwiązanie komunikacyjne.

Koncepcja wyróżnia się istotnymi walorami przestrzennymi wpisując sprawnie nową zabudowę w otaczającą tkankę miejską, wykorzystując i podkreślając wartości istniejących elementów zagospodarowania, a w szczególności rzeki Odry i obiektów stanowiących dominanty przestrzenne.

Krytycznie ocenia się całkowitą eliminację z obszaru opracowania zabudowy mieszkaniowej i nadanie mu rangi „nowego wielkomiejskiego centrum”.

Układ komunikacyjny sprawny we wszystkich relacjach i jednocześnie nie wymagający zbyt dużego zakresu inwestycji podziemnych.

Propozycja planistyczna stwarza dogodne i elastyczne warunki wprowadzania nowej zabudowy.

Wyróżnienia honorowe, przyznane za walory komunikacyjne, otrzymują:

• **Praca (13) zespołu w składzie Paweł Cichoński, Marcin Łobos, Monika Kozłowska-Święconek, Anna Rygała, Marta Ścigała, Tomasz Smoliński, Michał Ciesielski, Małgorzata Klarczyk, Mateusz Majka, Katarzyna Żłobińska** za sprawny i czytelny układ drogowy i za analizy ruchowe.

oraz

• **Praca (15) Biprogeo Projekt Team – Waldemar Wawrzyniak, Paweł Amałowicz, Andrzej Sobolewski, Przemysław Nowacki, Marek Jagiełło, Andrzej Konarski, Sławomir Rabenda, Wojciech Januszewski, Bartłomiej Mackiewicz, Wojciech Jankowiak** za interesujący układ drogowy w części poziomu terenu i za analizy ruchowe.

Wnioski pokonkursowe

Po przeanalizowaniu rozwiązań zaproponowanych we wszystkich pracach, Sąd Konkursowy, w ramach wniosków pokonkursowych, formułuje zalecenia do opracowania planu:

1. Rejon Placu Społecznego powinien być łącznikiem między otaczającymi terenami miejskimi. Ta część miasta powinna stać się żywą wielofunkcyjną tkanką miejską, w której w dużym stopniu będzie reprezentowana zabudowa mieszkaniowa.

2. Zdecydowanie niewłaściwe jest lokalizowanie nowego, dużego, silnie koncentrującego przestrzeń centrum ogólnomiejskiego z dominacją funkcji usługowych.

3. Wskazane jest kształtowanie siatki ulicznej jako kontynuacji otaczających ją struktur przestrzennych.

4. Miejska przestrzeń publiczna powinna być budowana w oparciu o przestrzenie ulic i placów.

5. Struktura przestrzenna powinna być kształtowana poprzez kompozycyjne nawiązanie się do kształtu nadbrzeży Odry i Oławy.

6. Pas położony nad rzeką, a w miarę możliwości cały obszar, powinien się otwierać na rzekę, bez odcinania żadnymi barierami, w tym ważnymi arteriami ulicznymi.

7. Należy stosować, dające dobre efekty przestrzenne, zadrzewione aleje, szczególnie w powiązaniu z Parkiem Słowackiego.

8. Oś Grunwaldzka powinna być kontynuowana na obszarze objętym konkursem poprzez doprowadzenie jej do ul. Oławskiej i dalej Placu Dominikańskiego, w kierunku ul. Słowackiego lub zakończenie zamykającym elementem kompozycyjnym dobrze połączonym ze Starym Miastem, np. placem.

9. Cały obszar powinien mieć dobrze wykształcone połączenia ciągami pieszymi ze Starym Miastem. Mogą być prowadzone wzdłuż ulicy Oławskiej, ulicy Słowackiego, ulicy Purkyniego bądź przez Park Słowackiego.

10. Za ważne uznaje się połączenie obszaru objętego konkursem z nowym Campusem Politechniki Wrocławskiej przy ulicy Na Grobli (kładka lub drugi most Oławski) oraz z terenem pomiędzy ul. Traugutta a Oławą poprzez planowany ciąg pieszy biegnący równoległe do Oławy.

11. W strukturze zabudowy obszaru powinien dominować gabaryt zbliżony do kamienicy wrocławskiej lub nieco wyższy.

12. Niewłaściwe jest sytuowanie w obszarze objętym konkursem budynków wysokościowych.

13. W obszarze bulwaru nadrzecznego można dopuścić lokalizację budynków wysokich. Należy przeanalizować wysokość zabudowy w rejonie północnym od planowanych budynków wysokościowych w rejonie ulic Traugutta i Śliskiej, znajdujących się poza obszarem opracowania.

14. Wnętrza urbanistyczne i ważne miejsca mogą być podkreślane lokalnymi dominantami architektonicznymi.

15. Plac Wróblewskiego należy ukształtować jako czytelne wnętrza urbanistyczne, obudowane pierzejami zabudowy, z wyeksponowaniem obiektów zabytkowych.

16. Ukształtowanie wnętrza urbanistycznych przed gmachem Urzędu Wojewódzkiego powinno odzwierciedlać osiowy układ kompozycyjny tego budynku.

17. Pozytywnie ocenia się dążenie do ograniczenia ruchu tranzytowego międzydzielnicowego z mostu Grunwaldzkiego i mostu Pokoju w kierunku Starego Miasta.

18. Należy przede wszystkim stworzyć sprawne połączenie komunikacyjne na kierunku z mostu Grunwaldzkiego i mostu Pokoju do ulicy Pułaskiego.

Należy wykreować alternatywne dla ulicy Kazimierza Wielkiego połączenie komunikacyjne na kierunku od mostu Grunwaldzkiego do ulicy Legnickiej. Należy rozwiązać układ komunikacyjny w zakresie umożliwiającym przeniesienie obciążenia ruchem kołowym, wynikającym z prognoz ruchu, z uwzględnieniem obniżenia rangi ulicy Kazimierza Wielkiego.